

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR NOMIDAGI
ANDIJON DAVLAT UNIVERSITETI
IJTIMOIY-IQTISODIYOT FAKULTETI**

SIRTQI TA‘LIM SHAKLI

**PSIXOLOGIYA (AMALIY PSIXOLOGIYA) TA‘LIM YO‘NALISHI
BITIRUVCHI TALABALARI UCHUN**

**MAJBURIY FANLARDAN
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYA**

D A S T U R I

Andijon-2025

Andijon davlat universiteti Kengashining 2025-yil 29-yanvardagi 7-sonli yig'ilish qaroriga muvofiq tasdiqlangan

Yakuniy davlat attestatsiya dasturi Andijon davlat universitetida ishlab chiqilgan.

Tuzuvchilar:

Kafedra mudiri:

G.R.Tojiboeva

Fakultet dekani:

S.Ismailov

**O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i
o'rinbosari:**

J.Usmonov

**Axborot texnologiyalari bo'yicha
prorektor:**

M.Maxkamov

KIRISH

Mazkur dastur Psixologiya (amaliy psixologiya) ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining taxsil olish mobaynida majburiy fanlarini o'qib o'zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari bo'yicha ishlab chiqilgan.

2024-2025 o'quv yili bakalavriat ta'lim yo'nalishlari bitiruvchi talabalaridan yakuniy davlat attestatsiyasi test sinovlari universitet Kengashining 2024-yil 29-iyundagi 13-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan ishchi o'quv rejadagi majburiy fanlaridan o'tkaziladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlarida o'tkaziladigan fanlar tarkibi:

1. Umumiy psixologiya nazariyasi va tarixi;
2. Sotsial psixologiya;
3. Eksperimental psixologiya;
4. Rivojlanish psixologiyasi. Ontogenez psixologiyasi.

1-FAN UMUMIY PSIXOLOGIYA NAZARIYASI VA TARIXI

Umumiy psixologiya faniga kirish

Psixologiya tarixi fanining predmeti va metodlari. Psixologiyani rivojlanish bosqichlari. Psixologiyani rivojlanishining asosiy omillari va tamoyillari.

Psixologiya tabiiy va gumanitar fan sohasi sifatida

Antik davrning psixologik nazariyalari. O'rta asrlarda psixologiyani umumiy tavsifi. V-XI asrlarda yevropa psixologiyasini rivojlanishi. Yangi davrda psixologiyani rivojlanishi va uning birinchi nazariyasi. Psixologiyada ratsionalizm va sensualizm.

Inson psixikasini umumiy qonuniyatlari va tizimi

XVIII asr psixologiyasiga umumiy tavsif. Fransuz va nemis psixologiyasini rivojlanishi. Assotsiativ psixologiyani yuzaga kelishi va rivojlanishi. Assotsiativ psixologiyani klassik nazariyasi. XIX asrning ikkinchi yarmida assotsiativ psixologiyani rivojlanishi. Eksperimental psixologiyani shakllanishi.

Psixikani rivojlanish bosqichlari

Yangi psixologik maktablarni shakllanishi va rivojlanishi. Strukturalizm. Vyusburg maktabi. Fransuz psixologiya maktabi.

Evolutsion psixologiyani asosiy shartlari

Psixologiyada metodologik inqiroz. Bixeviorizmga umumiy tavsifnoma. Neobixeviorizmni yuzaga kelishi va rivojlanishi. Geshtaltpsixologiyaga umumiy tavsif. Psixoanaliz va uning rivojlanishi. K.Yungning analitik psixologiyasi. Adlarning individual psixologiyasi.

Tabiiy va jinsiy tanlanish

Gumanistik psixologiyaga umumiy tavsif. Gumanistik psixologiyani birinchi nazariyasi. Rodgers va Frankning psixoterapevtik va nazariy konsepsiyasi. Genetik psixologiya. Rossiyada psixologiyani rivojlanishi.

Evolutsion nazariyalar va shaxs

Shaxsni o'rganishning metodologik asoslari. Inson va insoniyat haqidagi fan. Psixologiya fanining predmeti, maqsad va vazifalari. Psixologiya fanining tamoyillari. Psixologiyaning asosiy metodlari.

Shaxsning filogenetik va ontogenetik taraqqiyoti

Ruh va ong haqidagi antik davr va o'rta asrlardagi qarashlari. Introspektsiya metodi va o'zini o'zi kuzatish muammosi. Bixeviorizm xulq-atvor haqidagi fan. Psixikaning rivojlanish tarixi. Psixologiyaning boshqa fanlar bilan aloqasi. Psixologiyaning sohalari.

Inson ijtimoiy mavjudot sifatida

Psixika haqida tushuncha. Hayvon psixikasining rivojlanishi. Ong va uning taraqqiyoti. Ong haqida tushuncha, inson psixikasini rivojlanishining tarixiy-madaniy kontseptsiyasi. Inson psixikasining rivojlanishi. Inson psixikasining fiziologik asosi. Ongsizlik muammosi.

Kognitiv jarayonlarning shakllanishi

Faoliyatning psixologik tavsifi. Faoliyatning psixologik nazariyalari. Faoliyatning operatsional-texnik jihatlari. Harakatlar fiziologiyasi va faollik fiziologiyasi.

Insonda aks ettirish darajalari

Shaxs haqida tushuncha. Shaxs borasida biogenetik va sotsiogenetik nazariya. Shaxs shakllanishi va rivojlanishi. Shaxs nazariyalari.

Faoliyat va ong

Diqqatning haqida tushuncha. Diqqat turlari. Diqqat xususiyatlari. Diqqatning rivojlanishi.

Faoliyatning ektorizatsiyasi va interiorizatsiyasi

Sezgi haqida tushuncha. Sezgi turlari. Sezgining xususiyatlari va tavsifi. Sensor adaptatsiya va sezgilarning o'zaro ta'siri. Sezgining rivojlanishi.

Psixik jarayonlar shakllanishida tilning ahamiyati

Idrokning umumiy tavsifnomasi. Idrokning nerv-fiziologik asosi. Idrok xususiyatlari va turlari. Idrokning individual farqlari va uning rivojlanishi. Idrokda predmet va fon. Fazoni, vaqtni, harakatni idrok qilish

Onli timsollar tizimi

Xotira haqida tushuncha va tavsifi. Xotira turlari. Xotira jarayonlari va mexanizmlari. Xotiradagi individual farqlar va rivojlanishi.

Miya va insonning psixologik jarayonlari

Xayol haqida tushuncha va uning inson psixik faoliyatidagi roli. Xayol turlari. Xayoliy obrazlarni qayta ishlash mexanizmlari. Xayolning individual farqlar va rivojlanishi. Xayol va ijod.

Harakat inson faoliyatining birligi sifatida

Tafakkur tabiat va uning turlari. Tafakkur shakllari. Tafakkurni o'rganishga nazariy va empirik yondashuv. Aqliy operatsiyalarning asosiy turlari. Murakkab mantiqiy masalalarni echish va ijodiy tafakkur. Tafakkurning rivojlanishi.

Hatti harakat qurilmalari

Nutq haqida tushuncha. Nutqning fiziologik asoslari. Nutqni o'rganishga nazariy yondashuv. Nutqning turlari. Nutqning rivojlanishi.

Zoopsixologiya va qiyosiy psixologiyaga kirish

Irodaviy harakatlar haqida tushuncha. Iroda borasidagi psixologik nazariyalar. Irodaviy harakatlarning fiziologik motivatsion asoslari. Irodaviy harakat tuzilishi va rivojlanishi.

Hayvonlar psixik faoliyatining psixik tavsifi

Hissiyotning umumiy tavsif va uning turlari. Hissiyotning fiziologik asosi va psixologik nazariyalari.

Hayvonlar psixik faoliyatini ontogenezdada rivojlanishi.

Shaxs yo'nalganligi va faoliyat motivi haqida tushuncha. Motivatsiya haqidagi nazariyalar. Motivatsion soha rivojlanishining asosiy qonuniyatlari.

Shaxs psixologiyasining metodologik prinsiplari

Psixologiya tarixi fanining predmeti va metodlari. Psixologiyani rivojlanish borsqichlari. Psixologiyani rivojlanishining asosiy omillari va tamoyillari.

Shaxsni o'rganishda psixologiyada prinsiplar

Antik davrning psixologik nazariyalari. Oʻrta asrlarda psixologiyaning umumiy tavsifi. V-XI asrlarda yevropa psixologiyasini rivojlanishi. Yangi davrda psixologiyani rivojlanishi va uning birinchi nazariyasi. Psixologiyada ratsionalizm va sensualizm.

Klassik psixoanaliz

XVIII asr psixologiyasiga umumiy tavsif. Fransuz va nemis psixologiyasini rivojlanishi. Assotsiativ psixologiyani yuzaga kelishi va rivojlanishi. Assotsiativ psixologiyaning klassik nazariyasi. XIX asrning ikkinchi yarmida assotsiativ psixologiyani rivojlanishi. Eksperimental psixologiyani shakllanishi.

Zamonaviy psixoanaliz

Yangi psixologik maktablarni shakllanishi va rivojlanishi. Strukturalizm. Vyusburg maktabi. Fransuz psixologiya maktabi.

Psixologiyada shaxsni oʻrganish nazariyalari

Psixologiyada metodologik inqiroz. Bixeviorizmga umumiy tavsifnoma. Neobixeviorizmni yuzaga kelishi va rivojlanishi. Geshtaltpsixologiyaga umumiy tavsif. Psixoanaliz va uning rivojlanishi. K.Yungning analitik psixologiyasi. Adlerning individual psixologiyasi.

Kuzatish yoʻli bilan oʻrganish nazariyalari

Gumanistik psixologiyaga umumiy tavsif. Gumanistik psixologiyaning birinchi nazariyasi. Rodjers va Frankning psixoterapevtik va nazariy konsepsiyasi. Genetik psixologiya. Rossiyada psixologiyani rivojlanishi.

Gumanistik psixologiyada shaxs

Gumanistik psixologiyaga umumiy tavsif. Gumanistik psixologiyaning birinchi nazariyasi. Rodjers va Frankning psixoterapevtik va nazariy konsepsiyasi. Genetik psixologiya. Rossiyada psixologiyani rivojlanishi.

A.Maslou. K.Rodjers nazariyasi

Shaxsni oʻrganishning metodologik asoslari. Inson va insoniyat haqidagi fan. Psixologiya fanining predmeti, maqsad va vazifalari. Psixologiya fanining tamoyillari. Psixologiyaning asosiy metodlari.

Shaxs ekzistensial psixologiyasi

Ruh va ong haqidagi antik davr va oʻrta asrlardagi qarashlari. Introspektsiya metodi va oʻzini oʻzi kuzatish muammosi. Bixeviorizm xulq-atvor haqidagi fan. Psixikaning rivojlanish tarixi. Psixologiyaning boshqa fanlar bilan aloqasi. Psixologiyaning sohalari.

V.Frankl nazariyasi

Psixika haqida tushuncha. Hayvon psixikasining rivojlanishi. Ong va uning taraqqiyoti. Ong haqida tushuncha, inson psixikasini rivojlanishining tarixiy-madaniy kontsepsiyasi. Inson psixikasining rivojlanishi. Inson psixikasining fiziologik asosi. Ongsizlik muammosi.

K.Levin nazariyasi

Faoliyatning psixologik tavsifi. Faoliyatning psixologik nazariyalari. Faoliyatning operatsional-texnik jihatlari. Harakatlar fiziologiyasi va faollik fiziologiyasi.

Kognitiv psixologiyaning vujudga kelishi

Shaxs haqida tushuncha. Shaxs borasida biogenetik va sotsiogenetik nazariya. Shaxs shakllanishi va rivojlanishi. Shaxs nazariyalari.

R.Kettelning shaxs qirralariga strukturali yondashuvi

Diqqatning haqida tushuncha. Diqqat turlari. Diqqat xususiyatlari. Diqqatning rivojlanishi.

Rus psixologiyasida shaxsga doir yondashuvlar

Sezgi haqida tushuncha. Sezgi turlari. Sezgining xususiyatlari va tavsifi. Sensor adaptatsiya va sezgilarning oʻzaro taʼsiri. Sezgining rivojlanishi.

D.Uznadze maktabi

Idrokning umumiy tavsifnomasi. Idrokning nerv-fiziologik asosi. Idrok xususiyatlari va turlari. Idrokning individual farqlari va uning rivojlanishi. Idrokda predmet va fon. Fazoni, vaqtni, harakatni idrok qilish

Shaxs psixik taraqqiyotini tabaqalashtirish sxemasi

Xotira haqida tushuncha va tavsifi. Xotira turlari. Xotira jarayonlari va mexanizmlari. Xotiradagi individual farqlar va rivojlanishi.

E.Eriksonning epigenetic konsepsiyasi

Xayol haqida tushuncha va uning inson psixik faoliyatidagi roli. Xayol turlari. Xayoliy obrazlarni qayta ishlash mexanizmlari. Xayolning individual farqlar va rivojlanishi. Xayol va ijod.

Temperament nazariyalari

Tafakkur tabiat va uning turlari. Tafakkur shakllari. Tafakkurni o'rganishga nazariy va empirik yondashuv. Aqliy operatsiyalarning asosiy turlari. Murakkab mantiqiy masalalarni echish va ijodiy tafakkur. Tafakkurning rivojlanishi.

Psixologiyada xarakter va qobiliyat muammosi

Nutq haqida tushuncha. Nutqning fiziologik asoslari. Nutqni o'rganishga nazariy yondashuv. Nutqning turlari. Nutqning rivojlanishi.

Sosioenezda shaxs

Irodaviy harakatlar haqida tushuncha. Iroda borasidagi psixologik nazariyalar. Irodaviy harakatlarning fiziologik motivatsion asoslari. Irodaviy harakat tuzilishi va rivojlanishi.

Shaxsni o'z o'zini anglashi "Men" konsepsiyasi

Hissiyotning umumiy tavsif va uning turlari. Hissiyotning fiziologik asosi va psixologik nazariyalari.

Shaxs taraqqiyotini psixotik va nevroitik darajalari.

Shaxs yo'nalganligi va faoliyat motivi haqida tushuncha. Motivatsiya haqidagi nazariyalar. Motivatsion soha rivojlanishining asosiy qonuniyatlari.

2-FAN SOTSIAL PSIXOLOGIYA.

Sotsial psixologiyaga kirish

Sotsial psixologiya metodini tushunish umumiy psixologiya va sotsiologiya predmetni tushunishiga bog'liqligi. Psixologik va sotsiologik adabchytlarda sotsial psixologiya predmetini birdek tushunishning yo'qligi. Sotsial psixologiya predmetiga nisbatan mavjud uch nuqtai nazar.

Sotsial psixologiyaning boshqa fanlar, psixologiyaning boshqa turkumlari bilan munosabati. Sotsial psixologiya predmeta tushunchasi. Tarixni tanqidiy analiz qilish va chet sotsial psixologiyasidagi nazariyalarning, oqimlarning mohiyati.

Ilmiy bilim rivojlanishining zamonaviy bosqichida metodologik muammolar ahamiyatini usishi. Ilmiy tadqiqot metodologiyasi tushunchasi. Sotsial psixologiyada talablar. Sotsial-psixologik tadqiqotniig ikkita asosiy tipi. Eksperimentl va korrelyatsion. Ma'lumotlarning ishonchliligini va sharti masalasini ochish xususiyati. Sotsial psixologik tadqiqotning asosiy metodlari.

"Xalqlar psixologiyasi" uning tarixiy sabablari va vazifalari, Latsarus, SHteyental tomonidan uni programmasining shakllanishi. «Xalqlar psixologiyasi»ga Vundtning maxsus yondashuvi. Omma va olomon psixologiyasi. Tard ishlarida uch manbani va ishlarida uch tugallanishni "Sotsial" xatti-xarakat instinkta" nazariyasi (Mak Daugall). Sotsial psixologiyaning chet eldagi hozirgi vaqtda mavjud bo'lgan asosiy nazariy kontsepsiyasi.

Sotsial psixologiya metodologiyasi va metodlari

Ilmiy bilim rivojlanishining zamonaviy bosqichida metodologik muammolar ahamiyatining o'sishi. Ilmiy tadqiqot metodologiyasi tushunchasi. Sotsial psixologiyada talablar. Sotsial-psixologik tadqiqotning ikki asosiy tipi. Eksperimentl va korreksion. Ma'lumotlarning ishonchligini va sharti masalasini ochish xususiyati.

Sotsial psixologik tadqiqotning asosiy metodlari. Kuzatish metodi. suxbat metodi Xujjatlarni tahlil qilish metodi. Proektiv metodlar. Sotsial-psixologik tadqiqotlarda to'g'ri va noto'g'ri metodlarning munosabati.

Sotsial psixologiyada "test" qo'llashning sharoitlari. Sotsial psixologiyada eksperimentlarning asosiy tiplari. Sotsial psixologiyada o'lchash muammosi.

Sotsial psixologiya asosiy yo'lishlari va tarmoqlari.

Psixozanaliz. Bixeviorizm. Sotsiometriya, guruxli dinamika maktabi. Kognitivizm. Interaksionizm. Insonparvarlik psixologiyasi. Tranzakt taxlil. Ekzistentsial psixologiya. Guruxlar psixologiyasi. etnopsixologiya, oila psixologiyasi.

Sotsial psixologiyada shaxs muammosi

Individual ong rivojlanishida sotsial munosabatlarni hal qiluvchi roli. "Sotsial rol" tushunchasi. Sotsial rol-sotsial faoliyatni ijtimoiy zaruriy turi-sotsial munosabatlar sistemasidagi shaxsni o'rni bilan belgilab berilgan shaxs xatti-xarakatining usuli. Sotsial rolni bajarishning turli usullarini "shaxsiy" bo'lish imkoniyati. SHaxslararo munosabatlarni ijtimoiy munosabatlar sistemasida vujudga kelishi, unish namoyon bo'lish shartlari.

Mulokot psixologiyasi

Muloqotning kommunikativ tomoni: muomala - informatsiya almashish. Kommunikativ vaziyatni ifodalashda sotsial psixologiyaning tushunchalar apparati. Kommunikativ turlari.

Verbal kommunikatsiya. Kommunikativ xususiyatlaridagi ahamiyati. Noverbal kommunikatsiyaning asosiy turlari Noverbal kommunikatsiyaning har bir turini eksperimental taaqiq qilishdagi asosiy yo'nalishlar. Muloqotning interaktiv tomoni: muloqotning xarakterlar bilan almashishi. Sotsial psixologiyada odamlarning bir-biriga ta'siri muammosi. CHet el sotsial psixologiyasida o'zaro ta'sir aktining anatomiyasi muammosini o'rganish. Didaktik ta'sir nazariyasi: "Simvolik interaksionizm"da o'zaro ta'sir muammosini hal qilish. O'zaro ta'sir jarayonining komponentlari. O'zaro ta'sir turlari. Sotsial psixologiyada koorparatsiya va konflikt. O'zaro ta'sirning eksperimental sxemasi. Muomalaning pertseptiv tomoni: o'zaro idrok etish. Sotsial psixologiyada pertseptiv jarayonlarni analiz qilish hususiyati. SHaxslararo idrokni sotsial-pertseptiv jarayonlar tazimidagi o'rni. SHaxslararo idrokning muomala jarayonidagi o'rni. Uzaro idrok va muomaladagi sheriklarni bilish, ular o'rtasidagi o'zaro bir-birini tushunish asosi.

SHaxslararo idrokni eksperimental tadqiq qilishning asosiy yo'nalishlari. Idrokning mexanizmlari va effektlari. Stereotipizatsiya jarayonining mazmuni va ahamiyati. Boshqa odam xatti-harakati sabablarini «tahlil qilish» kausal atributsiyaning

Sotsial va shaxslararo munosabatlar

Sotsial psixologiyada shaxs muammosi. "Men" kontsepsiyasi, "Men" obrazi, ijtimoiy tafakkur, ijtimoiy ong. SHaxslararo munosabatlarning ijtimoiy munosabatlar sistemasida vujudga kelishi, uning namoyon bo'lish shartlari. SHaxslararo munosabatlarning emotsional asosi. Kichik guruxlarda shaxslararo munosabatlar hususiyatining umumiy xarakteristikasi.

Sotsial ustanovka tushunchasi. Sotsial ustanovkalarni o'rganishda Uznadze makgabi tadqiqotlarining ahamiyati. Psixologiyada sotsial ustanovkalarni o'rganishga bo'lgan turli yondashuvlar. Sotsial ustanovka strukturasi. Sotsial ustanovkalar emotsional kognitiv va xatti-harakat komponentlari. Sotsial ustanovkalar o'zgarishi muammosi va uning nazariy va amaliy ahamiyati.

Sotsial psixologiyada guruxlar muammosi

Sotsial psixologiyada guruxlar muammosini qo'yish uchun guruxlarni sotsial anashz qilish ahamiyati. Sotsial psixologiyada guruxlarni tadqiq qilish uchun faoliyat printsipi metodologik ahamiyati. Gurux funktsiyalari. Gurux parametrlari. Gurux strukturasi. Gurux normalarining shaxs individual hususiyatlariga ta'siri. Jamoalar va guruxlar. Jamoalarning psixologik belgisi - "biz"-hissiyotining yuzaga kelishi. Guruxlar va tashkilot "Guruxiy ong" fenomeni.

Guruxlararo munosabatlar psixologiyasi sotsial psixologiyaga nisbatan yangi soha. CHet el sotsial psixologiyasida guruxlararo munosabatlarning o'rganilishi. Guruxlararo o'zaro ta'sirni guruxdagi ichki jarayonlarga ta'siri. Katta sotsial guruxlar darajasida guruxlararo jarayon spetsifikasi. Guruxlararo munosabatlar psixologiyasining amaliy muammolari.

SHaxs sotsiallashtirishi. Sotsiallashtirish omillari. Sotsiallashtirishning sotsial psixologik aspektlari. Sotsiallashtirish jarayonini tadqiq etishda sotsial psixologiya va genetik psixologiyaning o'zaro ta'siri. Sotsiallashtirishni sotsial-psixologik va sotsiologik aspektlari. Sotsial rol. Status va rol. Individ sotsiallashtirishining asosiy bosqichlari. Sotsiallashtirish mexanizmlari va institutlari. SHaxsni sotsial-psixologik xatti-xarakatni sotsializatsiya va determinatsiyasida rasmiy va norasmiy tashkilotlarning roli.

Sotsial-psixologiyada katta guruxlarning urganilishi

Katta guruxlar psixologiyasi muammosi. Katta guruxlarni sinflarga bo'lish zaruriyati. Noformal birlashmalar va stixiyali tashkil etilmagan guruxlar psixologiyasi.

Katta sotsial guruxlar psixologiyasini tadqiq etishning o'ziga xosligi, sotsial psixologiya va ideologiyaning o'zaro munosabati.

Etnik guruxlarning psixologik xususiyatlari. Etnik guruxlarni tadqiq etishning metodologik printsiplari. Etnik kelib chiqish. Etnik gurux mavjudligining sotsial tarixiy sharoitlarga bog'liqligi. Ommaviy sotsial jarayonlar va xarakatlar psixologiyasi gurux normalarining shaxs individual xususiyatlariga ta'siri. Jamoalar va guruxlar. Jamoatarning psixologik belgisi - "biz"- hissiyotining yuzaga kelishi. Guruxlar va tashkilot "Guruxiy ong" fenomeni.

Guruxlararo munosabatlar psixologiyasi sotsial psixologiyaga nisbatan yangi soxa. CHet el sotsial psixologiyasida guruxlararo munosabatlarning o'rganilishi. Guruxlararo o'zaro ta'sirni guruxdagi ichki jarayonlarga ta'siri. Katta sotsial guruxlar darajasida guruxlararo jarayon spetsifikasi. Guruxlararo munosabatlar psixologiyasining amaliy muammolari.

SHaxs sotsiallashtirishi. Sotsiallashtirish omillari. Sotsiallashtirishning sotsial psixologik aspektlari. Sotsiallashtirish jarayonini tadqiq etishda sotsial psixologiya va genetik psixologiyaning o'zaro ta'siri. Sotsiallashtirishni sotsial-psixologik va sotsiologik aspektlari. Sotsial rol. Status va rol. Individ sotsiallashtirishining asosiy bosqichlari. Sotsiallashtirish mexanizmlari va institutlari. SHaxsni sotsial-psixologik xatti-xarakatni sotsializatsiya va determinatsiyasida rasmiy va norasmiy tashkilotlarning roli.

Sotsial-psixologiyada katta guruxlarning o'rganilishi

Katta guruxlar psixologiyasi muammosi. Katta guruxlarni sinflarga bo'lish zaruriyati. Noformal birlashmalar va stixiyali gashkil etilmagan guruxlar psixologiyasi.

Katta sotsial guruxlar psixologiyasini tadqiq etishning o'ziga xosligi, sotsial psixologiya va ideologiyaning o'zaro munosabati.

Etnik guruxlarning psixologik xususiyatlari. Etnik guruxlarni tadqiq etishning metodologik printsiplari. Etnik kelib chikish. Etnik gurux mavjudligining sotsial tarixiy sharohlarga bog'likligi. Ommaviy sotsial jarayonlar va xarakatlar psixologiyasi

Sotsial fikr va sotsial kayfiyat - ommaviy sotsial jarayonlarning muhim harakteristikasi. Katta sotsial gruppalar psixologiyasining emotsional tomonini sotsial fikr va sotsial kayfiyat shakllanishidagi ahamiyati. Sotsial fikr va sotsial kayfiyat va stixiyali ta'sirlarga ongli ta'sirning munosabati. Sotsial psixologiyada "sotsial ongsizlik" muammosi. Sotsial fikr va sotsial kayfiyatni hozirgi sharoitda o'rganishni ahamiyati.

Kichik guruxlar psixologiyasi

XX asr sotsial psixologiyasida kichik guruxlarga bo'lgan qiziqishlarning sabablari. Sotsial hayotda kichik guruxlar ahamiyati oshirishining ob'ektiv sharoitlari. Kichik gurux tushunchasi. Kichik guruxlar klassifikatsiyasi: birlamchi va ikkilamchi guruxlar, rasmiy va norasmiy, a'zoli va referent guruxlar. I-gurux va tashkilot. Tashkilot psixologiyasi.

Kichik gurux tuzilishi. Individchilik guruxdagi o'zni. Kichik guruxlar strukturasi va dinamik aspektlari. Guruxlarning rivojlanish muammosi. Guruxiy aktivlikni vositalashni faoliyatli printsiplari mazmuni.

Kichik guruxlar dinamikasini: asosiy jarayonlari. Kichik guruxdagi jarayonlarning umumiy xarakteristikasi. Kichik guruxlarning shakllanish mexanizmi. Kichik guruxlarda liderlik va rahbarlik. Sotsial psixologiyada lider tushunchasi.

Liderlikni o'rganishning nazariy va amaliy ahamiyati. Guruxiy qaror qabul qilish. Guruxiy fikr shakllanishi va guruxda qaror qabul qilishga ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omillar. Guruxiy kelishmovchiliklar va qaror qabul qilish mexanizmi. Kichik guruxning faoliyat samarasi. Gurux faoliyati samarasiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar.

SHaxs va o'zaro ta'sir muammosi. SHaxsning birgalikdagi harakatlarga tayyorgarligi. Sotsial-psixologik trening shaxsni sotsial-psixologik xarakteristikasini rivojlantirish usuli.

3-FAN EKSPERIMENTAL PSIXOLOGIYA .

Eksperimental psixologiya: tushuncha, tarixi

Fiziologik psixologiya paydo bulishining tarixii shart-sharoitlari. G.Gel'mgol'ts-psixofiziologiyaning asoschisi sifatida. Psixofizika fani paydo bulishi va shakllanishida E.Veber va T.Fexnerning tadqiqotlarining o'rni. V.Vundtning eksperimental psixologiya va yunalishlariga doir amaliy izlanishlarning mohiyati va E Titchenerning laboratoriya metodlari. Bilish jarayonlarni eksperimental tarzida taxdil etishning murrakkab kirralari. Ebbingauz, Brayyan va X arterlarning eksperimental psixologiya nuktayi nazaordan olib borgan tadqiqotlari.

Eksperimental psixologiyaning hozirgi davrdagi xolati

Psixologiya fani metodologiyasi. Eksperimental psixologiyaning hozirgi davrdagi paradigmasi. Ilmiy tadqiqotning boskichlari, turlari. Nazariya va uning tarkibiy tuzilishi. Ilmiy muammo. Asosiy umumilmiy tadqiqot metodlari.

Psixologik eksperimentning asoslari

Psixologik eksperiment tushunchasi. Tor ma'noda va keng ma'noda eksperiment so'zining tushunchasi. Muammoning amaliy jixatdan o'rganish mohiyati. Kuzatish dastlabki manbalarni to'plash metodi sifatida. Ilmiy farazlarning shakllantirilishi. Laboratoriya eksperimentining o'ziga xosligi. Tajribani rejalashtirish. To'plangan ma'lumotlarni kayta ishlash.

Psixologik tadqiqot metodlari klassifikatsiyasi

Noeksperimentap psixologik metodlar. Noeksperimental metodlar, so'rovnoma bilan uzviy bog'likdigi. Psixologik tajribalarda so'rovnoma metodlari. Psixologik metodlarning asosiy mohiyati. Psixologik tadqiqotning metodlari. Psixologik metodlarning umumilmiy klassifikatsiyasi.

Tadqiqotlarni tashkil etishga kuyiladigan talablar

Adabiyotlar bilan ishlash, va uni tizimga keltirish. Eksperimental tadqiqotni tajriba sinovini tashkillashtirish. Abstraksiya va konkretizatsiya. Induksiya va deduksiya. Analiz va sintez. Klassifikatsiya, takkoshlash va umumlashtirish.

Kuzatish

Turmushdagi va kasbiy kuzatish. Kuzatish metodini tatbik etish sohalari. Kuzatish tadqiqot metodi sifatida: Predmeti. SHaroiti. Vositalari. Usullari. Kuzatish turlari. Tizimsiz kuzatishning o'ziga xos jarayonlari. Tizimlashtirilgan bir biriga bog'lik bulmagan kuzatishning o'ziga xosligi. Kuzatish rejasini tuzish boskichlari. Kuzatish natijalarini kayd etish xolatlari. Kuzatish natijalarining xolisligi muammosi. Kuzatuvchi shaxs va uning madaniyati. Kuzatuvchining tadqiqot natijalariga ta'siri. Kuzatuvchi va kuzatiluvchi shaxslarning o'zaro munosabatlari. Kuzatiluvchining reaktivligi. Kuzatiluvchining kuzatish jarayoniga kunikib kolishi. Tadqiqotchi praktikumi. Kuzatuv metodi yordamida emotsiyalarni baxolash. Yolg'onni anikdashda kuzatish metodidan foydalanish. SHaxs xususiyatlarini baxolashda kuzatish metodi. Guruxni kuzatish. Xodimlarni baholashda kuzatish metodi. Kuzatish metodikalari.

O'zini o'zi kuzatish metodi

Tarixiy sharx., Empatiya muammosi. o'zini o'zi kuzatish metodlari. SHaxs tajribasi fenomeni. Tatbiqiy psixologiya. Psixologiya metodlari. Kommunikatsiya muammosi.

Verbal-kommunikativ metodlar

Suxbat metodi. Suxbat metodining umumiy xarakteristikasi. Turmushda va kasbiy suxbat. Suxbat metodining tatbik etish maksadlari va sohalari. Suxbat rejasini. Suxbat utkazish joyi va davomiyligi.

Suxbat boskichlari va uni protokollashtirish. Psixologik muloqot, muloqot o'rnatish usullari. Tadqiqot praktikumi. Suxbat texnikasi. Surov metodi. Surov utkazish tasniflari. Surov strukturasi. Psixometrik tekshiruv. Anketa so'rovi. Anketa ko'rinishlari va ularning tavsifi. Tadqiqot praktikumi. Surov utkazish uchun anketa ishlab chikish. Interv'yu usuli. Interv'yu suxbat va surov mujassamligi sifatida. Interv'yu kurinishlari. CHukurlashtirilgan interv'yu. Interv'yu tizimini ishlab chikish. Respondentlar uchun savollarni shakllantirish qonun koidalari. Interv'yu utkazish jarayonlari. Tadqiqot praktikumi.

SHaxsni o'rganishning biografik metodi

Biografik metod asosida shaxe xarakteristikasini tuzish. Biografik anketaning shakllantirilishi. Tadqiqotni tashkil etish. Tekshiriluvchiga yuriknoma. Bayonnomani tuzish. SHaxs shakllanishi xronologik jadvali. Kontent-taxlil metodi.

SHaxsni yunalganligini o'rganish

SHaxsni yunalganligini o'rganish anketaei. SHaxsni yunalganligini aniklash jarayoni. SHaxsni yunalganligini, o'rganuvi anketa utkazish uchun zaruriy ma'lumotlar. Tekshiriluvchiga yuriknoma, javob varakasi. Ma'lumotni kayta ishlash uchun test kaliti. Baxolash jadvali, yakka shaxs yoki gurux uchun.

SHaxs temperamentini tadkik etish metodlari

Asab tizimi xususiyatlarini o'rganishda kuzatish metodi (M.K.A kimova va T.V.Kozlovaning kuzatuv sxemasi). Temperamentning uch xususiyatini ulchash uchun G.Ayzenkning shaxe surovnomasi: ekstraversiya, introversiya, neyrotizm. Temperamentning uchta asosiy xususiyatini baxolash uchun asab tizimi xususiyatlari surovnomasi (Ya.Strelyayu): kuzgalish kuchi, tormozlanish kuchi, asabiy jarayonlarning xarakatchanligi. A. Belovning "Temperament formulasi" surovnomasi turta temperament turlarining jiddiyiligini aniklash uchun. Asab tizimining xususiyatlarini urganish metodikasi (B.A. Vyatkin) asab tizimining uchta xususiyatini baxolash uchun: kuzgalish kuchi, tormozlanish kuchi, asabiy jarayonlarning xarakatchanligi.

Xarakter aktsentuatsiyasini o'rganish

Psixologiyada "xarakter aktsentuatsiyasi" tushunchasi. Aktsentuatsiya inson shaxsining uziga xos xususiyati sifatida. Psixologiyada "xarakter aktsentuatsiyasi" tushunchasini ishlab chitsish. K.Leongard, A .E.Lichkoning ilmiy karashlari. Xarakter aktsentuatsiyasi usmir deviant xulk-atvori omili sifatida. SHaxe xarakter aktsentuatsiyasi diagnostikasi. G.SH mishek, K.Leongardning test-surovnomasi. SH axsning xakteri va temperamenta aktsentuatsiyasini anikdash metodikasi. Leongard tomonidan aniklangan 10 ta aktsentuatsiya tiplarining ikki guruxga bulinishi: xarakter aktsentuatsiyasi (namoyishkorlik, pedantizm, kotib k;olganlik, kuzgaluvchanlik) va temperament aktsentuatsiyasi (gipertimlik, distimlik, xavotir-kurkuv, tsiklotimlik, affektivlik, emotivlik).

Psixologiyada ilmiy tadkdakotlarning metodologik asoslari.

Psixologiyada ilmiy bilish. Paradigma tushunchasi. Paradigmalar uzgarishi fanning rivojlanish jarayoni sifatida (T. Kun). Ilmiy nazariya tushunchasi. Nazariy karashlar va uning empirik tekshirish. Nazariy konstrukt tushunchasi. Ilmiy faraz tushunchasi. Gipotezalar verifikatsiyasi va falsifikatsiyasi. Nazariyalar va psixologi reallik dunyosi. Yuk;ori, urta va kuyi daraj a (boskich) nazariyalari. Empirik yuklama tushunchasi. K.Xol'tskamp sxemasi.

Metod, metodika va metodologiya tushunchalari. Psixologik tadkitsot metodlari. Psixologik tadqiqot ob'ektivligi mezonlari. Empirik ma'lumotlar turlari. Psixologiyada ma'lumotlarning uch manbasi. (R.Kettell). Psixologiyada neyrofiziologik ma'lumotlarning axamiyati. Ilmiy bilish mezonlari. Psixologiyada ob'ektivlik muammosi. Psixologiyada nomotetik va ideografik yondashuvlar. Psixologik tadkikotlarni mikdoriy va sif at taxdil metodlari. Psixologik tadkikotlarni utkazish etikasi.

Extiyoj faollikni yuzaga keltiruvchp turtki sifatida va extiyoj urganish metodlari

Extiyoj muammosi. Extiyoj va zaruriyatning tushunchasi. Extiyoj zaruriyatning tsondirish manbai. Extiyoj tutunchasi, muvoffak;iyatga intilish manbai sifatida. Extiyoj boyluk sifatida. Extiyoj zaruriyat sifatida.

Extiyoj xolat sifatida. SHaxsning extiyoji muntazam reaksiya sifatida. Extiyojning biologik va psixologik komponentlari. SHaxsning ikkinchi darajali extiyojlari. SH axsning extiyojlarni rivojlanish

boskichlari. Extiyojlar klassifikatsiyasi. Extiyojlar namoyon bulishini uziga xos xarakteri. Extiyoj urganish metodlari.

SHaxs motivatsiyasi eksperimental psixologiyada tadkik etish

Motivatsiya xakida umumiy tushuncha. Motiv maksad sifatida. (extiyoj. trn i kondrish ob'kti). Motiv va motivatsiyani tadkik etish muammosi. (J. Godfrua). Motiv kuzgatuvchi sifatida (V.K. Vilyunas, A. A. ayzullaev). Motiv umid tarikasida. (K.Levin). Motiv kattiy omil sifatida. Motivatsiya tushunchasi. Motivatsiya jarayon sifatida. Motivtiyaning ikki guruxga bulib tushuntirilishi. Qonikarliy va konikarsiz motivatsiyalar. Motivatsion jarayon. Pyn buyicha motivatsiya modeli. Ekstrinsiv va intrinsiv motivatsiyalar. Ichki motivatsiya. Motivatsiyaning jarayonlari. Motivatorlar. Tashki shartlangan signalli motivlar. Motivatsiyaning Ontogenetik asoslari. CHakalokdik davri. (Lisina M.I.). II k bolalik davri. (1-3 yil) (Rubinshteyn S.L.). maktabgacha bolalik davri (Vygotskiy L.S.). kichik maktab yoshi (Slavina L.S., F ayzullaev A.A.). Katta maktab yoshi. Ustunlik kiluvchi extiyojlar turliyyosh davrilarida.

Motivatsiya va motivlarni urganish metodlari

Motivatsiya tadkikot ob'kti sifatida (Rubinshteyn S.L., Myasnikov B.N., Kronbax L.). Motiv va motivatsiya. Motiv va extiyoj. Motivatsii indikator. SHaxs xulk atvorida namoyon buluvchi o'zaga xos motivlar (Yakobson P.M.). SHaxsiy xususiyatlar va uning motivatsiyaga ta'siri. Yunaltirilgan metodikalar. Proektiv metodikalar. Frank L. Proektiv metodikalari klassifikatsiyasi. Motivirovka va motivatorlarni urganish suxbat, surov, anketa.

SHaxsning xissiyotlari eksperimental psixologiyada tadkik etish

Xissiyotning yuzaga kelishi. Fiziologik xarakat va xissiyot. Affektiv va kognitiv tizm. Xissiyot, affektlar. Tugma, shakllangan va uzlash tirilgan xmda uzgaruvan xissiyotlar. Emotsiyani shaxsga ta'siri. (Tomkins). X issiyot va bilish jarayonlari. (Randal, Izard). Xissiyot vazifalari (Klapared E.). X issiyot klassifikatsiyasi (J. -P. Sartr, R. U. Liper, P. K. A noxin, va boshkalar.). Emotsiya dinamikasi (Vundt V.). X issiyotning fiziologik mexanizmlari. X issiyot nazariyasi (Dj yemsa i K.G. Lange

SHaxsning emotsional jabxasi

Xissiyotning yuzaga kelishi. Fiziologik xarakat va xissiyot. Affektiv va kognitiv tuzilma. Ongsizik va emotsiyalar. Emotsiyalarning tavsifi. Emotsiyaning shaxsga ta'siri. X issiyot va bilish jarayonlari. Xissiyot vazifalari. Xissiyot klassifikatsiyasi. X issiyotning fiziologik mexanizmlari. X issiyot nazariyasi. Emotsiyalar shaxe va emotsiya nazariyalarida. Affekt va motivlarni psixoanalitik kontseptsiyasi. O'lchovli yondoshuv. Emotsiya va xulk-atvorning aktivatsion nazariyalari. Noverbal emotsiyaning namoyon bulishi. Xissiyot biologik jarayonlar maxsuli sifatida. Emotsional patternlar shaxs xususiyati sifatida. Xissiyot moslashuv asosi sifatida. Kognitiv-affektiv yondoshuv. Xissiyotga differentsial yondoshuv nazariyalari. Emotsional psixologik tiplar. Onglilik kontseptualizatsiyasi. Ong fikrlar manbai sifatida. Sezgi, emotsiya va ong. Affektlar va onglilik darajasi. Yarimsharlar funktsiyasi va emotsiyalar.

SHaxsning emotsional jabxasi urganish metodlari

Emotsional xolatlarni tashxis etishning metodologik masalalari. Emotsiyalarning fiziologik kursatgichlari va tashxisi. Nutk taxdili orkali emotsiyalarni taxdil etish. Emotsional xolatlarining sub'ektiv mezonlari. Emotsional xolatlar tash xisiga kompleks yondashuv urniga tizimli yondashuvni kullash. Inson emotsional olami xususiyatlarining psixologik tashxisi. Savolnomalardan foydalanish, Yuz ifodasi orkali emotsiyalarni tash xis etish. Ranglar testidan foydalanish.

Iroda xakida umumiy tushuncha. Ichki irodaviy boshkaruv

Irodaviy xarakatlar va irodaviy jarayonlar tavsifi. Irodaning asosiy xususiyatlari. Xulk-atvorni irodaviy boshkaruv. SHaxs irodasining shakllanishi. Iroda mexanizmlari. Iroda ixtiyori xissiyot sifatida. irodaviyi xususiyatlarni urganish ga yunaltirilgan metodlar (Ivannikov V .A.). I rodaviy xarakatlarning buzilishi. Iroda va burch. Iroda psixologik boshkaruvning aloxida turku mi sifatida.

Irodaviy xususiyatlarni urganish metodlari

Irodani kuchini baxdlash metodi (Ivannikov V.A.). Irodaning sifat va darajasini urganish muommolari. Irodaviy xususiyatlarni taxdiliga yunaltirilgan metodlar. Ekstensiv metod irodaviy faollikka yunaltirilganligi. Umumlashtirish metodi tavsifnoma asosida. Uzaro baxolash metodi. Uz

uzini baxdlash metod. Laboratoriya eksperimenti. Qat'iyatlikning diagnostikasi. Botirlikning darajasini diagnostikasi. Sabrlilik (kanoat) eksperimental diagnostikasi.

Iroda xakida umumiy tushuncha. Ichki irodaviy boshqaruv

Irodaviy xarakterlar va irodaviy jarayonlar tavsifi. Irodaning asosiy xususiyatlari. Xulk-atvorni irodaviy boshqaruv. SHaxs irodasining shakllanishi. I roda mexanizmlari. Iroda ixtiyori xissiyot sifatida. irodaviy xususiyatlarni urganish ga yunaltirilgan metodlar (Ivannikov V.A.). I rodaviy xarakterlarning buzilishi. I roda va burch. Iroda psixologik bosh karuvning aloxida turkumi sifatida.

Irodaviy xususiyatlarni urganish metodlari

Irodani kuchini baxolash metodi (Ivannikov V.A.). Irodaning sifat va darajasini uRganish muommolari (V.K. Kalin). Irodaviy xususiyatlarni taxdiliga yunaltirilgan metodlar. Ekstensiv metod irodaviy faollikka yunaltirilganligi. Umumlashtirish metodi tavsifnoma asosida. Uzaro baxolash metodi. Uz uzini baxolash metod (E.S.M axlax, Rappoport I.A.). Laboratoriya eksperimenti. Qat'iyatlikning diagnostikasi. Botirlikning darajasini diagnostikasi (Kalashnikov G.A.). Sabrlilik (kanoat) eksperimental diagnostikasi.

Irodani buzilishi. Irodasizlik xulk-atvori

Ixtiyoriy dikkatning buzilishi. Ixtiyoriy xotiraning buzilishi. Maksadli faoliyatni yunalganligini buzilishi (Luriya A.R.). Ixtierii xatgi-xdrakatlarning buzilishi.

Psixologik ulchov

Dastlabki psixologik ulchov nazariyalari. Ulchov shkalalarining turlari. P sixologik ulchovlarining turlari. Test va ulchov nazariyalari. Dastlabki ma'lumotlarni natijalarni kayta ishlash va dastlabki xulosalar. Natijalarni izoxlash va tavdim etish.

Sensor deprivatsiyasi

Sensor deprivatsiya tushunchasi. Sensor deprivatsiyasining namoyon bulish shart-sharoitlari. Sensor deprivatsiya sh aroitida psixik uzgarishlar. Sensor deprivatsiyasi eksperimental urganish metodlari.

Sezgi psixofizikasi

Sezgi pogonalari va analizatorlarning sezgirliigi. Absolyut va differentsial sezgirlik. Absolyut sezgirlikni ulchash. Sezgining sob'ektiv va ob'ektiv kursatgichlari. Differentsial sezgirlikni ulchash. P .Buger-E.Veber, T.F yexner konunlari.

Idrokning murakkab shakllari va ularning urganish metodlari

Makonni kurish orqali idrok etish. Stereoskopik idrok. Vaqtni idrok qilish. Xarakterni idrok etish. Vakti idrok qilishni o'rganish. Idrokda bilishni nazorat qilishni o'rganish.

Diqqat kontsentratsiyasini eksperimental o'rganish

Diqqat kontsentratsiyasining o'quv jarayonidagi o'rnini o'rganish va kontsentratsiya qobiliyatini baxolash. Diqqatning charchashi va kontsentratsiyaning bekarorligini urganish. Ixtiyorsiz diqqatning kuchuvchanlik va bulunuvchanlik xususiyatlari. Natijani qayta ishlash va taxlil etish. Natijalarni xisoblash va taxlil qilish.

Diqqatning barqarorligini o'rganish xususiyatlari

Diqqatning barqarorligi va bo'linuvchanligini o'rganish. Kuzatish tartibi tadqiqotning yo'nalganligi. Natijalarni xisoblash va taxlil qilish.

Diqqatning kuchuvchanlgn va taqsimlanishini urganish

Zarur axborotni faol tanlash da diqqatning kuchuvchanligini o'rganish (SHul'yste jadvali bo'yicha). Diqqatning taqsimlanish tezligini urganish. Turli sharoitlarda yangi ma'lumotlarni tanlash va ularni mashq asosida avvalgilari bilan solishtirish. Intellektual mashq asosida ixtiyoriy dikkatning xususiyatlarini urganish. Dikkatning kuchuvchanligini urganish.

Qisqa muddatli va operativ xotiraning xajmini o'rganish

Qisqa muddatli kurish xotirasini o'rganish. Qisqa muddatli ko'rish xotirasini baxolash. Qisqa muddatli obrazli xotirani o'rganish. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotira. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotirani diagnostikasi. Operativ xotirani urganish. Ixtiyoriy va itiyorsiz xotira. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotirani diagnostika qilish. Ixtiyorsiz esda olib kolishni urganish. Qisqa muddatli xotirani ko'lamini va xajmini ulchash. Qisqa muddatli xotira xajmi va axboratlar kulamini urganish. Operativ xotira xajmini urganish.

Suz-mantiqiy va obrazli xotirani urganish metodikasi

Mexanik va mantiqiy xotirani uzaro bog'likligini urganish. Ikki kator suzni eslab kolish metodikasi. Mexanik va mantiqiy xotirani urganish uchun zarur materiallar. Mexanik va mantiqiy xotirani urganish natijalarini xisoblash va taxlil. Qisqa muddatli kurish xotirasini baxolash. Obrazli xotirani urganish.

Tafakkur jarayoniga psixologik omillarning ta'siri

Masalani angash va uni tugri yechimini topish ga yordam beruvchi va tuskinlik kiluvchi shart-sharoitlar. Muayyan darajadagi motivatsiya va utmish tajribaning aktualizatsiyasi. Iunalganlik va ustanovkaning ta'siri. V.Kyoler, G.Berch, N.Mayer, M. Vertgaymer va b. tadjikotlari. Masalalarni yechish da oldingi tajribalarning tanlovchan ta'siri. Axborot selektivligi. Yu .F.Polyakovning tajribalari. K.Dunker va A .Lachins tajribalari.

Tafakkurni eksperimental usullar yordamida tadjik etish

Ovoz chiqarib muloxaza yuritish metodi va masalalarni yechish jarayoni taxdili va metodlari. Vyurtsburg maktabi. O'z-o'zini kuzatish. O'z –o'zini kuzatishda kamchiliklari. Geshtaltpsixologiya, ovoz chiqarib muloxaza yuritish metodi.

Tafakkur va intellektual qobiliyatlar

Intellekt tushunchasi. Intellekt nazariyalari. Spirmen, Kettel, Bine, Gilford va bosh ka tadjikotlari. Intellektual rivojlanishni urganish metodlari.

Semantik differentsial metodi buyicha nutq birliklari.

Semantikaga nazariy karashlar. Mazmun turlari: signifikativ, denotativ, tuzilmaviy, pragmtik. CH.Morris, A.CHyorch, de Sossyur, CH. Osgud, F.Polan, L.S.Vigotskiy, A.N.Leont'ev tadjikotlari. "Ma'no" va "mox,iyat" tush unchalari. Nutq mazmuni komponentlari, suzlarning affektiv buyokdorligi. CH.Osgudning semantik differentsial metodi.

4-FAN. RIVOJLANISH PSIXOLOGIYASI. ONTOGENEZ PSIXOLOGIYASI.

Rivojlanish psixologiyasiga kirish

Rivojlanish psixologiyasi va yosh davrlar psixologiyasi. Rivojlanish psixologiyasi amaliy psixologiya soxasi. Rivojlanish psixologiyasining asosiy vazifasi. Rivojlanish psixologiyasining boshqa fanlar bilan bog'liqligi. Rivojlanish psixologiyasining metodlari. Rivojlanish tushunchasi.

Rivojlanish psixologiyasini shakllanishi

Rivojlanish psixologiyasini shakllanishining tavsifiy bosdichi. Rivojlanish goyasini yuzaga kelishi. Tahlim amaliyoti bilan bog'lik yosh davrlarini differentsiyasi. Ekspermental amaliyot va fan sifatida rivojlanish psixologiyasini shakllanishi.

Endogen va ekzogen yunalishlarda rivojlanish nazariyasi.

Kamol topishning ilk nazariyasi K.Byuler buyicha rivojlanishning uch bosqichli nazariyasi. X.Vernerning ontogenetik kontsepsiyasi. A.Buzmanning rivojlanish nazariyasi. Rivojlanishni tushuntirishning biogenetik yunalishi (S.Xoll kontsepsiyasi). Rivojlanish borasidagi tadjiqotlarning normativ yunalishi (A.Gezell L.Termen nazariyasi). V.SHternning rivojlanishni ikki omilli konvergentsiya nazariyasi. Dastlabki bixeviorizm nazariyasining sharxi. B.Skinner nazariyasi. S.Biju va D.Baerning rivojlanish nazariyasi. R.Sirs nazariyasi.

Psixologik maktablarda rivojlanish nazariyalari.

Psixoanaliz rivojlanish talkini. Z.Freydning klassik psixoanalizi. Bolalik psixoanalizini shakllanishi. Ijtimoiylashuv muammosi. Kognitiv yunalishda rivojlanish psixologiyasi. Tarixiy-madaniy yunalishda rivojlanish psixologiyasi.

Gudaklik davri

Ekolalik fenomeni. Bolalik chegaralari. Prenatal rivojlanish. Tugilishning psixologik jixatlari. Tugilishga nisbatan tankdtsiy karash. Gudaklik davriga umumpsixologik tavsifnoma. Yosh chegaralari.Rivojlanishning ijtimoiy vaziyati. "Jonlanish kompleksi" va uning belgilari. Gudaklik davrida sensor va motor rivojlanish. Gudaklik davrida asosiy psixologik yangilik. Xayotini birinchi yilidagi inqiroz.

Ilk bolalik davri

Ilk bolalik davrida asosiy yangiligi va rivojlanishining ijtimoiy vaziyati. Predmetli faoliyatni shakllanishi. Ilk bolalik davrida bilish jarayonlarini rivojlanishi. Bolani katgalar bilan mulokotini rivojlanishi. Uzini uzi anglash elementlarini shakllanishi. Bolaning emotsional soxasi. Axlokiy xulq-atvor elementlarini shakllanishi.

Maktabgacha yosh davri

Maktabgacha bolalik davomida rivojlanishni ijtimoiy vaziyatini uzgarishi. Uyin va faoliyatning botso'a turlari. Katgalar va tengdoshlari bilan mulokot. Maktabgacha tarbiya yoshida bilish jarayonlarini rivojlanishi. Maktabgacha tarbiya yoshida shaxsini rivojlanishi.

Kichik maktab yosh davri

Kichik maktab yoshida rivojlanishning umumiy shart-sharoitlari. Yetakchi faoliyat sifatida o'quv faoliyatini shakllanishi va ta'lim motivatsiyasini shakllanishi. Kichik maktab yoshida bilish jarayonlarini taraqq'iyoti. Kichik maktab yoshi shaxsini rivojlanishi. Motivatsion- extiyojli soxasini shakllanishi. Emotsional-irodaviy soxasini rivojlanish xususiyatlari. Refleksiyani boshlangich shakli. O'zini o'zi baxolashni shakllanishi. Axloqiy rivojlanish xususiyatlari. Kichik maktab yoshida ijtimoiy xayot: uqituvchilar va tengdoshlari bilan muloqot.

O'smirlik davri

O'smirlik davriga umumpsixologik tavsifnoma. Psixologiyada usmirlik tadkikotlari. Usmirlikda "kattalik" va "bolalik". Yosh chegaralari. O'smirlik inqirozi. O'smirlik davrida faoliyatning asosiy turlari. Kattalar va tengdoshlari bilan muloqot. Intellektual qiziqishlar va nazariy tafakkur elementlarini shakllanishi. O'smir shaxsini xususiyati. Kattalik ko'rinishlari. O'zini anglashni shakllanishi. Identiklikni shakllanishi. O'spirinlik davri nazariyalari. Yosh chegaralari. Intellektual sovdni rivojlaiishi. Dunyoqarashni shakllanishi. Emotsional rivojlanish ilik davrida shaxeini rivojlanish xususiyatlari. Men-siimosi" va barkaror o'zini o'zi anglashni shakllanishi. O'spirinlik davrida inqiroz muammosi. O'spirinlik davrida ijtimoi faollik.

Yoshlik davri.

Yoshlik ijtimoiy-tarixiy kategoriya sifatida. Yesh chegaralari. Yeshlik davrida shaxe rivojlaiishi. Xaet mazmunini muljalga olish va hayotiy qadriyatlar tizimiii namoyoi bo'lishi. Individual xayot uslubini shakllanishi. Yoshlik davri intsirozi. Yoshlik davrida ijtimoiy faollik. Yangi ijtimoiy mavkeiga erishishi va kasbiy uzini uzi anglash.

Yetuklik davri.

Etuklikning umumpsixologik tavsifnomasi. Yosh chegarasi. Yeshga yoshdan o'tishdagi muammolar. Yetuklik davridagi inqiroz. Yetuk shaxs tavsifnomasi. Tanlagan kasbiy faoliyat soxasida o'zini o'zi faollashtirish. Yetuklik davrida ma'suliyat va ijtimoiy faollik soxasini kengayishi.

Keksayish va keksalik

Keksayish va keksalik davriga umumpsixologik tavsifnoma. Yosh bosqichlari va chegaralari. Gerontogenezning biologik jixatlari. Keksayish va keksalikda psixologik xavotirlik. Psixik funktsiyalar funktsiyalashuvidagi o'zgarishlar. Keksalik davrida ijtimoiy faollik tizimini o'zgarishi. Yolg'izlik muammosi. Keksalik davrida emotsional soxaning xususiyati. Kexsa inson shaxsining xususiyati. Keksalikda shaxsiy yangiliklar. Motivatsion tuzilishini o'zgarishi. Kelajakdagi vaqtni o'zgarishi.

Pedagogik psixologiya fanining predmeti, maksad va vazifalari

Pedagogik psixologiya fanining predmeti, vazifasi va tuzilishi. Pedagogik psixologiyaning tamoyil va metodlari. Pedagogik psixologiyani rivojlanishini tarixiy jixatlari.

Ta'lim psixologiyasi

Ta'lim texnologiyalarning psixologik aspektlari, turli yosh bosqichlarida tarbiya xususiyatlari, shaxe shakllanishiga oilaning

Tarbiya psixologiyasi

Tarbiyaviy texnologiyalarning psixologik aspektlari, turli yosh bosqichlarida tarbiya xususiyatlari, shaxs shakllanishiga oilaning ta'siri, shaxs tarbiyasida madaniyat.

O'qituvchi psixologiyasi

Pedagog faoliyatida psixologiyaning xususiyatlari, pedagogik o'zaro xarakterlar psixologiyasi, pedagogik qobiliyatlar, pedagogik faoliyatning individual uslubi, pedagog bilan psixolog faoliyatining modeli, pedagogik jamoa psixologiyasi.

**2024-2025 o'quv yili uchun tashkil etilgan
yakuniy davlat attestatsiyasining test sinovlarida bitiruvchi talabalarining
majburiy fanlari bo'yicha bilimni baholash quyidagi
baholash mezonlari orqali aniqlanadi.**

**O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining
2018 yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'iga asosan
2-§. Talabalar bilimni baholash mezonlari**

15. Talabalarining bilimi quyidagi mezonlar asosida:

talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — **5 (a'lo) baho**;

talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — **4 (yaxshi) baho**;

talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — **3 (qoniqarli) baho**;

talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda — **2 (qoniqarsiz) baho** bilan baholanadi.

BAHOLASH TARTIBI

Yakuniy davlat attestatsiya sinovida bitiruvchi talabalar uchun majburiy fanlardan 25 tadan test savollari taqdim etilib, har bir to'g'ri javob uchun 4 ballidan jami 100 ballikda jamlanib hisoblanadi. Bitiruvchi talabalar sinovda olgan bahosi Nizomning 1-jadvaliga muvofiq quyidagicha aniqlanadi:

100 balldan-90 ballgacha-5 (a'lo);

89 balldan-70 ballgacha-4 (yaxshi);

69 balldan-60 ballgacha-3 (qoniqarli);

59 ball va undan kam-2 (qoniqarsiz).

Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizomga

ILOVA

1-jadval

Baholashni 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish

JADVALI

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

ASOSIY ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Karimova V. M. «Psixologiya» T.SHarq 2002y.
2. G'oziev E. G'. «Umumiy psixologiya» 1-2 tom. Toshkent-2002y.
3. Ivanov P.I., Zufarova M. «Umumiy psixologiya» T.: O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati, 2008 yil
4. Xaydarov F.I., Xalilova N.I. «Umumiy psixologiya» T.: Fan va texnologiyalar 2010 yil

5. Karimova V.M. Oila psixologiyasi. Darslik-T:Fan va texnologiya. 2008.1526.
6. SHoumarov G.B. taxriri ostida. Oila psixologiyasi.T.: SHark, 2009. - 272 b.
7. Fayzieva M., Jabborov A. Oilaviy munosabatlar psixologiyasi. - T.SHark 2007.
8. Tojiboyeva.G.R “Ta’lim muassasalarda psixologik xizmat” 2021-yil 25-dekabr.
9. Xalimova M.V “Psixologik xizmat asoslari” 2022-yil 13-may.
10. Xalimova M.V”Psixologiya nazariyasi va tarixi” o’quv qo’llanma 2021
11. Advanced Research Methods for Applied Psychology: Design, Analysis and Reporting.Edited by Paula I)rough K oulh’div Ihird Avenue, Nev York, 2019. 333 p.
12. 2. Drujinin B.H. Eksperimental’naya psixologiya. 2-e izd., pererab. i dop. SPb: Izd-vo «Piter», 2000. 320 s.
13. Obshiy psixologicheskiy praktikum: Uchebnik dlya vuzov. Standart tret’ego pokoleniya/ Pod ped S.A.Kanustina SPb: Piter, 2017.480s.
14. Osnovnie metodi sbora nashi psixologii: Uchebnoe posobie dlya studentov vuzon / Pod pen S.A.Kanustina. M.: Aspekt Press, 2012. 158 s.
15. Praktikum po obshey, eksperimentalnoy i prikladnoy psixologii: Ucheb. posobiv/V.D. Badin, V.K. Gayda, V.K. Gorbochevskiy i dr. Pod obshey red. A. A. Kpalova, S. A. Manichena SPb: Piter, 2000. 560 s
16. Davis s . F. Handbook of Research Methods In Experimental Psycholog. Blakkvell Publishing Ltd, 2003. 515 p
17. Hovitt D, Kramer D, Intrudiktion to Reserch Methods in Psychology, 3rd ed, Pearson Edukation Limited,2011. 473 p.
18. Langdrige D, Hagger Johnson G. Introdukcion to Research Methods and Data Analysis in Psychology 3 rd edition. Pearson Edukation Limited, 2013. 640 p.
19. SHauglmessy J.J. Zechmiester E.B, Zekghmeister J.S. Rersearch Methods in Psychology. 9th ed. MkGrav-Hill, 2011.512 p.
20. The Oxford Hand-Biber and R.Burke Johnson. Oxsford University Press, 2015 777 p.
21. Gluxanyuk H. S. Praktikum po obshey psixologii: Ucheb. posobie /NS.Gluxanyuk, Ye.V. D’yachenko, S.L. Semenova. 3-e izd. M.: Izdatel’stvo Moskovskogo psixologo-sotsial’nogo instituta; Voronej: Izdatelstvo NPO “MODEK”, 2006. 224s.
22. Gorbatov D.S. Praktikum po psixologicheskomu issledovaniyu’cheb.posooie. Samara: Izdatel’skiy dom «BAXRAK-M », 2003. 272 s.